

OE 5.4

KINNITATUD

kaitseväge juhataja

13.11. 2006. a.

käskkirjaga nr 305

MAAVÄE VÄLJAÕPPE OHUTUSEESKIRJAD

TUUMA-, BIOLOOGILISE JA KEEMIARELVA (TBK-RELVA)
IMITATSIOONIVAHENDITE KASUTAMISE OHUTUSEESKIRI

TALLINN 2006

MAAVÄE VÄLJAÕPPE OHUTUSEESKIRJAD

OE 5.4

TUUMA-, BIOLOOGILISE JA KEEMIARELVA (TBK-RELVA) IMITATSIOONIVAHENDITE KASUTAMISE OHUTUSEESKIRI

1. ÜLDNÕUDED

- 1.1 TBK alase väljaõppe läbiviimiseks tohib kasutada ainult Kaitseväe Logistikakeskuse ladudest väljaantud, kasutamiseks lubatud TBK-kaitse varustust ja imitatsioonivahendeid, sh pisargaasiküünlaid ja -tõrvikuid või kloorpikriini.
- 1.2 Suitsukatte tekitamiseks kasutatavate suitsüküünalde ja muude selleks ettenähtud vahendite kasutamine gaasitorbikute õhupidavuse kontrolliks on keelatud.
- 1.3 TBK-kaitse varustuse ja imitatsioonivahendite kasutamisel tuleb kinni pidada valmistaja juhendis sätestatud nõuetest.
- 1.4 Vastuolu tekkimisel käesolevas eeskirjas sätestatud ning valmistaja poolt koostatud ohutusnõuete vahel tuleb järgida rangemaid nõudeid.
- 1.5 Pisargaasitõrvikuid ja –küünlaid tuleb hoida pakendis, kuivas, vähemalt 10 m kaugusel lahtisest tulest ning vähemalt 1 m kaugusel küttekehadest. Pakendatud pisargaasitõrvikuid ja/või –küünlaid ei tohi jätta otsese päikesekiirguse kätte.
- 1.6 Keelatud on suitsetamine lähemal kui 10 m pisargaasiküünaldest või -tõrvikutest.
- 1.7 Õppustel, kus kasutatakse pisargaasi või kloorpikriini, peab olema tagatud meditsiiniauto ja erakorralise meditsiini kursused läbinud õe kohalolek. Väeosa/asutuse arsti otsusel võib meditsiinilise toetuse mahtu suurendada.
- 1.8 Õppuste läbiviimisel peab olema tagatud silmade pesemise võimalus.
- 1.9 Õppuste läbiviimiseks pisargaasi või kloorpikriini kasutamisega peab olema tagatud puhas vesi temperatuuriga +10° kuni +20° C isikkoosseisu ja isikliku varustuse loputamiseks – voolav vesi või vähemalt 10 liitrit inimese kohta.
- 1.10 Õppuse läbiviija peab olema erialase ettevalmistusega.
- 1.11 Enne õppust pisargaasi- või kloorpikriini keskkonnas tuleb läbi viia kõigi õppusel osalejate ohutusalane instruktaaz.
- 1.12 Enne õppust (ja gaasitorbiku õhupidavuse kontrolli) pisargaasi- või kloorpikriinikeskkonnas tuleb kõigil õppusel osalejatel läbi viia gaasitorbiku korrasoleku kontroll. Tehniliselt mittekorras gaasitorbikuga on õhupidavuskontrolli ja teiste pisargaasi- või kloorpikriinikeskkonnas läbiviidavate harjutuste läbiviimine keelatud.

- 1.13 Pisargaasitõrvikute ja kloorpikriini käitlemisel tuleb kanda gaasitorbikut, TBK-kaitseriietust ja kaitsekindaid.
- 1.14 Pisargaasi- või kloorpikriinikeskkonnas ei või ka gaasitorbikuga viibida need, kellel on:
- 1) auk kõrva trummikiles,
 - 2) raske külmetushaigus (nohu, köha, palavik),
 - 3) astma,
 - 4) naha allergia,
 - 5) silma sidekesta põletik,
 - 6) varasem tõsine silmade haigestumine.
- 1.15 Kontaktläätsede kandmine gaasitorbiku õhupidavuse kontrollil ning teistel õppustel, kus kasutatakse pisargaasi või kloorpikriini, on keelatud.
- 1.16 Pisargaasi- või kloorpikriinikeskkonnas viibinud isikkoosseis peab enne ruumidesse sisenemist viibima välisõhus vähemalt kaks tundi, et võimaldada riietesse imbunud pisargaasil või kloorpikriinil aurustuda.
- 1.17 Pärast pisargaasi või kloorpikriini keskkonnas viibimist lahkuvad õppusel osalejad koos läbiviijaga vähemalt 100 m kaugusele vastutuult alaliselt kasutusel olevatest hoonetest, mille järel:
- 1) lastakse gaasitorbikul ja seljas oleval varustusel vähemalt 5 minuti kestel tuulduda;
 - 2) seejärel võetakse seljast TBK-kaitse ülikond ja tuulutatakse seda raputades;
 - 3) viimasena võetakse peast gaasitorbik;
 - 4) pestakse käed, nägu ja kael jaheda (mitte üle +20° C) soovitatavalt voolava veega;
 - 5) pestakse gaasitorbiku näo-osa.
- 1.18 Kontrollitud ja pestud gaasitorbikud kuivatatakse ning paigutatakse tagasi kottidesse. Eelnevalt eraldada kurn maskist ning sulgeda see ülalt korgiga ja alt kummitihendiga.
- 1.19 Pärast õppuse lõppu tuleb pisargaasitõrvikute põlemisjääd, süütamisel mittesüttinud pisargaasitõrvikud ning nende pakendid kokku koguda ning hävitada lahtisel tulel põletamisega.
- 1.20 Pisargaasitõrvikute hävitamisega tegelev isikkoosseis peab kandma gaasitorbikut ja TBK-kaitseriietust. Pisargaasitõrvikute põlemisjäädide puutumine katmata käega on keelatud

2. GAASITORBIKU KORRASOLEKU KONTROLL

- 2.1 Kontrollida gaasitorbiku kompleksust: näoosa, kurna, klaaside puhastamisvahendite, kandekoti olemasolu vastavalt gaasitorbiku tüübile.
- 2.2 Kontrollida gaasitorbiku vastavust pea suurusele vastavalt gaasitorbiku tüübile ja valmistaja juhendile. Pearihmadega gaasitorbikutel reguleerida rihmad vastavalt pea mõõtmetele, tagades gaasitorbiku tiheda peas püsimise.

- 2.3 Kontrollida kurna: kurnas ei tohi olla mõrasid, mülke, auke, vigastatud niite, veekahjustusi ega mustust. Kurn ei tohi logiseda, raputamisel ei tohi kurnast pudeneda söetükke. Kurn peab olema täiskomplektne (suletud mõlemast otsast korkidega).
- 2.4 Kontrollida sisselaskeventiili, see peab olema paigaldatud ja avanema sissepoole. Sisselaskeventiil ei tohi olla valepidi paigaldatud, rebenenud ega kõrvaliste esemetega või prahiga ummistunud.
- 2.5 Kontrollida maski näoosa, see ei tohi olla määrdunud (mustuse, muda, määrdeainete, õliga). Silmaava klaasi ja maski ühendus peab olema korralikult kinnitatud. Silmaava klaaside ümbrus ei tohi roostetada. Maski näoosas ei tohi olla rebendeid, katkiseid, lagunevaid kohti ega auke.
- 2.6 Kontrollida silmaavade klaase. Silmaava klaas ei tohi olla katkine ega mõranenud, selles ei tohi olla nähtavust halvendavaid kriimustusi. Silmaava klaas ei tohi olla värvunud, näiteks kollakaks tõmbunud. Klaasi hoidev rõngas ei tohi olla paindunud ega roostes.
- 2.7 Kui gaasitorbik on varustatud kõnemembraaniga, kontrollida kõnemembraani. Kõnemembraani lukustusrõngas ei tohi olla lahtine ega logiseda, tihend ei tohi puududa, membraan peab olema paigutatud õigepidi. Membraanis ei tohi olla roostet, mõrasid ega augukesti.
- 2.8 Kontrollida väljalaskeventiili ja selle ümbrust. Ventiiil peab olema paigaldatud õigepidi (avanema väljapoole), seal ei tohi olla sisselõikeid, rebendeid, katkiseid kohti. Ventiiil peab olema puhas, ilma roostejälgedeta.
- 2.9 Pearihmadega gaasitorbikul kontrollida pearihmasid, rihmadel ei tohi olla sisselõikeid, katkiseid kohti, rebendeid, puudevaid osi (näiteks kinnituspandlaid), rihmad ei tohi olla hallitanud või narmendavad. Kuklalapp peab olema elastne.
- 2.10 Punktides 2.3-2.9 nimetatud puuduste esinemisel on gaasitorbik kasutamiskõlbmatu.
- 2.11 Pärast gaasitorbiku kompleksuse ja üksiksõlmede kontrolli ühendada kurn maskiga. Kurn tuleb maski külge keerata lõpuni.
- 2.12 Kontrollida kurna ja maski ning maski ja pea ühenduse õhupidavust. Selleks tõmmata mask pähe, suruda käelabaga väljalaskeavale (ventiilile) ja hingata järsult välja. Seejärel sulgeda kurna sisselaskeava (alumine ava) käelabaga ja hingata tugevalt sisse. Kui mask tõmbub vastu nägu, on gaasitorbiku ja kurna ühendus piisavalt tihe. Kahtluste tekkimisel gaasitorbiku õhupidavuse osas viia läbi korduskontroll. Pearihmadega gaasitorbikul reguleerida seejuures pearihmasid. Kui vajalikku õhupidavust ei õnnestu saavutada, on gaasitorbik kasutamiskõlbmatu.

3. GAASITORBIKU ÕHUPIDAVUSE KONTROLL PROOVIKAMBRIS VÕI –TELGIS

3.1. Üldnõuded gaasitorbiku õhupidavuse kontrollil proovikambris või -telgis

- 3.1.1 Gaasitorbiku õhupidavuse kontrolli pisargaasi või kloorpikriini kasutamisega võib läbi viia ainult eelnevalt ettevalmistatud proovikambris või –telgis.
- 3.1.2 Proovikamber või –telk peab asuma vähemalt 100 meetri kaugusel alaliselt kasutusel olevatest hoonetest. Telgi kasutamisel tuleb jälgida, et see oleks korralikult maapinna külge kinnitatud ja tihendatud.
- 3.1.3 Juhul, kui välistemperatuur on madal, on vajalik viia kambri või telgi õhutemperatuur 17°-20° C telgi kütmise teel. Kloorpikriini soojendamine on keelatud.
- 3.1.4 Proovikambris või –telgis ning seda ümbritsevas ohualas ei tohi viibida ilma gaasitorbikuta.
- 3.1.5 Ohuala ning sellesse viivad juurdepääsuteed peavad olema selgelt tähistatud. Vajaduse korral tuleb kõrvaliste isikute ohualasse sattumise vältimiseks välja panna tunnimehed. Õppuste planeerimisel tuleb vältida üldkasutatavate teede sattumist ohualasse.
- 3.1.6 Ohuala määrab 60-kraadine sektor proovikambrist või -telgist allatuult, ohuala pikkuseks allatuult on vähemalt 100 m ning pealttuult on ohuala pikkus vähemalt 20 m. Tuulevaikse ilmaga on ohuala ringikujuline, läbimõõduga 100 m.
- 3.1.7 Läbiviija peab olema kambris või telgis koos koolitatavatega. Kambri või telgi väljapääs peab olema selgelt tähistatud ning nähtav.
- 3.1.8 Väljapääsu juures peavad nii sees- kui väljaspool olema julgestajad, ülesandega kaasa aidata õppusest osavõtjate sisenemise ja väljumise korraldamisele ning anda abi neile, kellele pisargaas või kloorpikriin on mõju avaldanud.
- 3.1.9 Enne koolitatavate lubamist proovikambrisse või –telki peab läbiviija kontrollima osalejate gaasitorbikute õhupidavust.
- 3.1.10 Proovikambris või -telgis ei tohi kloorpikriini ja/või pisargaasi keskkonnas viibida kauem kui 2 tundi ühe ööpäeva jooksul.
- 3.1.11 Gaasitorbikute õhupidavuse kontrollimise ajal tuleb õppusel osalejatel kanda lisaks gaasitorbikule ka TBK-kaitseülkonda (ühekordset kileülkonda, kummeeritud TBK-kaitseülkonda või absorbeerivat TBK-kaitseülkonda).
- 3.1.12 Proovikambrisse või -telki sisenetakse 5- kuni 10-liikmeliste gruppidega (arvestatud 30 m³ kohta), kes viibivad maksimaalselt 5 minutit kambris või telgis.
- 3.1.13 Juhul, kui kellelgi õppusel osalejatest on mittekorras gaasitorbik või ta tunneb end halvasti (pisarate vool silmist, hingamisteede ärritus, köhimine koos lima

eritumisega, õhupuudus, ängistus, hirm jmt), peab ta koheselt telgist väljuma ning pöörduma meditsiiniabi poole.

3.1.14 Isikule, kellel oli mittekorras gaasitorbik, mis avastati pisargaasi või kloorpikriiniga kontrollimisel, ei teostata samal päeval teistkordset gaasitorbiku kontrolli.

3.1.15 Peale kontrolli teostamist jäetakse telk tuulduma 4-5 tunniks.

3.2. Gaasitorbiku õhupidavuse kontroll kloorpikriiniga

3.2.1 Kloorpikriin valatakse pudelist välja laiapõhjalisse metallist või plastikust anumasse, et aurustumispind oleks suurem.

3.2.2 Kloorpikriini võetakse arvestusega mitte üle 100 milliliitri 10 m³ ruumi kohta.

3.2.3 Kloorpikriiniga täidetud anuma asetamine küttekehale või selle vahetusse lähedusse on keelatud.

3.2.4 Kontrollimise lõppedes valatakse kloorpikriini jääk tagasi pudelisse ning suletakse hermeetiliselt.

3.2.5 Pudelit kloorpikriiniga tuleb hoida õhutatavas ruumis, kus temperatuur ei lange alla 0° C. Hoidla peab olema lukustatav.

3.3. Gaasitorbiku õhupidavuse kontroll pisargaasitõrviku või -küünlaga

3.3.1 Proovikambris või –telgis peavad pisargaasitõrvikud asuma liivaga täidetud kastis. Telgis võib erandkorras pisargaasitõrvikute paigutamiseks kasutada telgi keskele kaevatud auku.

3.3.2 Proovikambris või -telgis mahuga üle 40 m³ tohib süüdata korraga kuni 5 pisargaasitõrvikut, telgis mahuga alla 40 m³ võib korraga süüdata kuni 3 pisargaasitõrvikut.

3.3.3 Pisargaasitõrvikud süüdatakse väljaspool proovikambrit või -telki. Pisargaasitõrvikut võib süüdata ainult õppuse läbiviija vahetu järelevalve all. Süütamise ajal peab näo süütepea juurest ära pöörama.

3.3.4 Keegi peale õppuse läbiviija ja pisargaasitõrviku süütaja ei tohi asuda põlevale tõrvikule lähemal kui 3 m.

4. PISARGAASITÕRVIKUTE KASUTAMINE MAASTIKUÕPPUSTEL

4.1 Kõik õppusest osavõtjad peavad olema eelnevalt läbinud TBK-kaitse alase teoreetilise väljaõppe.

- 4.2 Kõik õppusest osavõtjad peavad olema läbinud gaasimaski korrasoleku ja õhupidavuse kontrolli pisargaasitõrviku, pisargaasiküünla või kloorpikriiniga, oskama gaasitorbikut kasutada ja teadma, et õppusel kasutatakse pisargaasi. Õppusel tuleb jälgida punktis 3.1.11 sätestatud nõuete täitmist osaleva isikkoosseisu suhtes.
- 4.3 Pisargaasitõrvikuid võib süüdata ainult eelnevalt ettevalmistatud süüteväljakutel.
- 4.4 Ohualas viibimisel tuleb täita punktides 3.1.10 ja 3.1.11 toodud nõudeid.
- 4.5 Ohuala ning sellesse viivad juurdepääsuteed peavad olema selgelt tähistatud. Vajaduse korral tuleb kõrvaliste isikute ohualasse sattumise vältimiseks välja panna tõkestajad. Õppuste planeerimisel tuleb vältida üldkasutatavate teede sattumist ohualasse.
- 4.6 Ohuala määrab 60-kraadine sektor süüteväljakust allatuult, ohuala pikkuseks allatuult on ühe pisargaasitõrviku kasutamisel vähemalt 400 m ning kahe pisargaasitõrviku kasutamisel vähemalt 600 m. Pealtnuult on ohuala pikkus vähemalt 50 meetrit. Tuulevaikse ilmaga on ohuala ringikujuline, läbimõõduga vastavalt 400 või 600 m.
- 4.7 Korraga võib süüdata kuni 10 pisargaasitõrvikut, seejuures ühel süüteväljakul kuni 2 pisargaasitõrvikut.
- 4.8 Uute pisargaasitõrvikute süütamine on lubatud ainult siis, kui varem süüdatud tõrvikud on täielikult kustunud.

5. KANNATANUTE ABISTAMINE

- 5.1 Isikud, kes on saanud pisargaasi või kloorpikriini mürgituse (tunnuseks tugev pisarate vool silmist, hingamisteede ärritus, kõhimine koos lima eritumisega, õhupuudus), tuleb viivitamatult viia pisargaasi- või kloorpikriinivabasse keskkonda (vähemalt 100 m vastutuult) ning vabastada seal gaasimaskist ja kaitseriietusest. Seejärel loputada kannatanu nägu, kaela ja käsi rohke jaheda veega. Tuleb vältida silmade hõõrumist.
- 5.2 Kui hingamisvaevused ja silmade ärritus püsivad ka pärast 10-15-minutist viibimist värskes õhus, tuleb kannatanu transportida lähimasse meditsiiniasutusse.
- 5.3 Pisargaasi- või kloorpikriini mürgituse saanud isikud peavad 24 tunni jooksul läbima tervisekontrolli.
- 5.4 Kloorpikriini mürgituse korral tuleb arstile teatada, et kannatanu on saanud kloorpikriini mürgituse. Pisargaasimürgituse korral (Rootsi pisargaasitõrvikute kasutamisel), et kannatanu on olnud pisargaasisuitsu keskkonnas ja tõrvikud sisaldasid ortokloorbensalmanonitritit.